

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V katero šolo vpišimo svoje otroke?

Tako se bodo te dni poupraševali tisti stariši, katerim je kaj mar na tem, da se njihovi otroci v šoli kaj pridna naučé. In dobro je, ako to zadevo resno premislijo, kajti baš od tega, da stariši svojim otrokom izberó pravo šolo, odvisna je vsa bodoča sreča ali nesreča njihovih otrok. Ako zaide deček v prvih letih šolanja po krivdi svojih starišev v nepravo šolo, potem ne dobí dobre podlage niti za srednje šole, niti za nadaljno izobrazbo, je tedaj oškodovan s svojimi stariši vred za vse življenje.

Katera pa je prava šola? čujemo upraševati skrbne stariše.

Prava šola je tista, v kateri učitelji vaše otroke poučujejo o koristnih rečéh v materinem, domačem jeziku, katerega otroci že od doma toliko znajo, da zamorejo razumeti, kaj jim učitelji razlagajo.

Ako tedaj doma v družini govorite in molite slovenski, tako upišite dečke ali v I. mestno šolo v Poljskih ulicah, ali pa v II. mestno šolo na Cojzovi cesti, deklice pa ali v dekliško šolo pri sv. Jakobu, ali pa v nunsko šolo.

Dasiravno se vse te šole imenujejo slovenske zato, ker so namenjene slovenskim otrokom, je vendar strogo ukazano, da se morajo v njih dečki in deklice pridno učiti nemškega jezika celih dolgih šest let po veliko ur na teden.

Poleg teh slovenskih šol so se ustanovile in se vsled popustljivosti naše konservativne stranke jako hitro širijo tudi čisto nemške mestne šole, v kojih učitelji in učiteljice z otroki govoré izključljivo samo v nemškem jeziku.

Ako bi te šole obiskovali samo otroci nemških starišev, bi mi ne imeli najmanjšega ugovora zoper nje. Vsakemu svoje! Toda temu ni tako. Pred nami leži letošnji „Jahresbericht“ deške nemške šole. In kaj vidimo v njem? Da samo 30 nemških otrok razume svoje učitelje, 118 slovenskih dečkov pa debelo gleda šolske stene, ker revčeki nemško govorečih učiteljev ne razumejo. Ti bodo ostali puboglavci vse svoje življenje, ker se niso učili pravilno misliti, kar je le v materinem jeziku mogoče.

Nemška dekliška šola nam letos ni doposlala

„Jahresbericht-a“, najbrže zato ne, ker je lani poslanec Hribar v deželnem zboru malo pregloboko pogledal v njegove skrivnosti. Radi tega pogledimo v lanski. Tu stoji črno na belem, da ima ta čisto nemška šola samo 78 nemških, a 102 slovenskih deklic!

Ako tedaj seštejemo slovenske dečke in deklice teh dveh nemških šol, vidimo, da je zašlo 220 otrok v neprave šole.

Ali ni to grozna bedarija slovenskih starišev, ki svojim otrokom ne privoščijo pametnega pouka na slovenskih šolah? Kako vse drugače delajo pa Nemci v tej zadevi. Niti jednega nemškega otroka ne najdete na slovenskih šolah, ker Nemci dobro vedo, da se zamore otrok samo takrat v šoli kaj pridna naučiti, ako svojega učitelja razume, kar mu razlaga.

Vender smo trdno uverjeni, da, ako bi slovenski stariši znali, kako so te nemške šole urejene, bi jim gotovo ne izročali svojih otrok v pouk. Dolgi dve leti se ti slovenski otroci ne uče niti slovenskega branja. Še manj pa si moremo misliti pobožno slovensko mater, katera bi ostala mirnega srca, ako bi vedela, da njeni otrok v šoli ne sme niti svojega stvarnika v svojem jeziku moliti, niti se verskih resnic v tem jeziku učiti, kar se privoščí celo otrokom Indijancev in Culukafrov.

Gospóda klerikalna, glejte, tukaj je pa v resnici vera v nevarnosti, to so brezverske šole, ker iz teh otrok ne bodo nikdar vzrasli uneti katoliki. Toda tukaj se delate glube in slepe, ker Vam je dobro znano, da se v škofijski palači in še nekje germanizacija rada vidi.

Dragi slovenski stariši! Ako torej želite svojim otrokom srečo, in to je brez dvoma, ogibajte se te dni s svojimi otroci Mahrove hiše na Cesarja Josipa trgu, potem realke in tiste velike hiše v Špitalskih ulicah, v koji ima trgovec Majer svoje štacune, ker na vseh teh krajih preži nemški moloh po Vaših otrocih!

Pri tej priliki opozorimo naše mogočne konservativce na neko veliko nedoslednost.

Lansko leto ste zagnali zaradi šole v Dragi v deželnem zboru strašanski krik. (To je bilo malo

peska v oči.) Vender je šlo tukaj samo za 20 slovenskih otrok, a v Ljubljani ravno tisti konservativci v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu razširjajo nemške šole kar slepo tja v jeden dan, da se potem v njih germanizuje kar po stotine slovenskih otrok.

Ko je deželni predsednik odgovarjal na interpelacijo o zadevi šole v Dragi, takrat je posebno poudarjal, da je deželni šolski svet opetovano izdal vodstvu in nadzorniku strog ukaz, da naj v začetku šolskega leta po stariših pozvedujeta, katerega jezika so njihovi otroci bolj zmožni, v tisti oddelek naj se pa upišejo in hodijo. Dobro!

Ali ga res ni več moža v deželnem šolskem svetu kranjskem, kateri bi nasvetoval, da se izdaj na vsa vodstva Ljubljanskih javnih šol jednak ukaz, kakor se je izdal za Drago?

Vedite rodoljubje doma in izven Kranjske, to je jeden poglavitnih vzrokov, da smo se ločili v dva tabora, ker pravi narodnjaki iz dejanj vidimo, da naši konservativci s svojo popustljivostjo v narodnih rečéh iz starega slovenskega gesla brišejo — dom — stekaje si raznih sebičnih zaslug s tem, da Nemcem in vladi na ljubav prav pridno konservirajo — staro germanizacijo!

Plemenitega Plenerja bojni klic.

Sedanji vodja nemško-liberalni stranki, bojeviti Plener, predstavil se je te dni svojim volilcem, da jim poroča o delovanji nemške stranke v državnem zboru, o uspehih, katere je dosegla v minolem zasedanji in o nadah in namenih za bodočnost.

Že to, da je baš malo lojalni Plener vodja nemško-liberalni stranki, je vidno znamenje, da je dobila mej Nemci krmilo v roke ona frakcija, kateri ni toliko za centralizacijo državne uprave in za liberalne principe, nego za prevlado nemške narodnosti nad drugimi narodi avstrijskimi. O svojem času, ko so vodili liberalne Nemce še Herbst, Giskra e tutti quanti, namerjali so sicer s slovenskimi narodi ono isto, kar namerja dandanes gospod Plener, toda tedaj skrivali so še sramožljivo ta svoj naklep pod plašč državniške modrosti, dočim se jim to zdaj ne vidi več potrebno, da, celo

LISTEK.

Na Mavricij in v Avstralijo.*)

Jednakomeren, južno-vzhoden veter je omogočil, da smo za pot od otoka Diego Garcia do Mavricija potrebovali samo devet dni. Na potu se nam ni primerilo nič, kar bi bilo vredno obširnejšega popisa. Le jedenkrat prestrašil nas je klic „Mann über Bord“; neki mornar pal je bil v morje. Vrgli so mu vrv, katere se je prijel in ga potegnili na krov. Na srečo baš ta čas ni bilo morskih volkov blizu naše ladije, kajti da so bili, bi izvestno mož ne bil prišel več živ mej nas.

Potovanje samo ob sebi je bilo dokaj zabavno; naš kuhar nakupil je bil več prašičev in mnogo rac, katere so nam kaj dobro dišale. — Dne 14. novembra zapazili smo v bližini Mavricija ležeče otoke Rond Island, Serpent Island in Flat Island. Šele okolu desete ure predpoludne zapazili smo Mavricij, zakaj obkrožali so ga gosti, sivi oblaki megle. Vzbajajočega solnca topli osonci razpršili so meglo in pred nami ležal je lep, gorat otok. Posebno lepo

*) Glej podlistek „Iz Pulja do Mavricija“ v „Slov. Narodu“ št. 140 in 141.

je bilo gledati vrhove gorâ, zakrite še deloma od oblakov. Ob 4. uri popoldne ustavili smo „Sajido“ v luki otoka Mavricija, v Port Louisu.

Po velikosti je primerjati ta otok naši kršni Istri. Mavricij je vulkanskega postanka in nima niti posebne faune, niti bogate flore. Iz začetka ni bilo na otoku drugih živalij nego ptičev in žužkov. Za njimi naselile in razplodile so se — podgane, katere so utekle iz ladij, ki so tu ponesrečile. Kar je drugih živalij, prepeljali so vse Evropci, posebno mnogo je i zdaj še prašičev in jelenov. Nekdaj bilo je na Mavriciji posebno mnogo onih čudnih, noju podobnih ptičev, katere so imenovali dodlos. Veliki ti ptiči bili so iz začetka zelo krotki in njih meso kaj ukusno. Zategadelj pobijali so jih prvi naseljenci tako, da jih zdaj ni več najti. Kot posebnost omenjam, da ti ptiči niso imeli perutnic. Muzej v Port Louisu čuva nekaj fotografij teh zanimivih ptičev in tudi nekoliko jajc, katera so večja nego nojeva.

Siromašno je tudi rastlinstvo. Glavno drevo je palma, katere je več vrst, a posebno uspevata kokosova palma in kajenska palma, ki je visoka in vitka ter mnogo lepša od kokosove palme. Redka je datlova palma. Razven tega rasejo še različne druge vrste drevja, izmed katerih omenjam samo

banano, mangos in ananas, osobito pa drevo leksi, katero rodi ukusen sad, ki je zelo priljubljen. Podoben je malemu jabolku, a ukus mu je takšen, kakor grozdju. Glavni pridelek rodovitne zemlje je pa cukrova trs. Sade jo v velikih množinah, a kadar dozori, odpeljejo je v tovarne, kjer izdelujejo slador, dočim izvažajo drugod kar cukrovo trsje. Na bogatih plantažah pridelujejo tudi mnogo ruma in bombaževine, indiga in vanilije. Rum ni posebno ukusen in zategadelj ga ne izvažajo mnogo, dočim je kupčija z drugimi produkti zelo živahna.

Otok Mavricij je primeroma obljuden, zakaj po zadnjem ljudskem štetju je baje 360.000 stanovnikov, od katerih četrtnina v glavnem mestu v Port Louisu stanuje. Plemena so ti stanovniki kaj različnega, dve tretjini je Indijcev, jedna četrtnina Evropecev, ostali pa so mešanci, deloma potomci nekdanjih sužnjev, deloma Madagaskerci; glavna občevalna jezika sta pa le francoščina in angleščina.

Ves otok obdajajo koralniki, in sicer zelo gosto; le ondu, kjer se iztekajo kake reke v morje, moči se je približati otoku samemu. V sredini in na zapadni strani je Mavricij zelo gorat, nekateri vrhovi so visoki do 3000 čevljev, dočim je na istočni strani raven. Reke se poleti navadno izsuše in postanejo le tedej večje, kadar nastopi perijoda dežja.

z nekim zadoščenjem kažejo vsemu svetu gola rebra svojega političnega programa, iz katerega so odstranili vse res liberalne postulate, kojih omeniti se liberalnemu Plenerju niti vredno ni videlo.

Gospod plemeniti Plener, kateri si je z vstrajnim ščuvanjem proti deželni razstavi češki stekel novega ugleda v svoji stranki, omenil je koj v uvodu svojemu velikemu govoru tudi uzrokov ki so zakrivili, da je razpala bivša državnozbornska večina in da se je položaj izpremenil Nemcem v hasen. Glavnih uzrokov jeden je po sodbi Plenerjevi skrajnih klerikalcev naskok na moderno ali, kakor pravijo nekaterniki bolj vulgarno, na brezversko šolo. — To je jako zanimivo in opozarjamo na to izjavo sosebno našega kolega na Valvazorjevem trgu, ki je o svojem času z občudovanja vredno doslednostjo bobnal ob svoje izzakulise informacije in trdil, da so političnega preobrata krivi zgol in jidimo † † † Mladočehi. — Plener trdi sicer: drugi uzrok, da je grof Taaffe ostavil stare svoje prijatelje in krenil drugim potem, je zmaga mladočeskkih kandidatov pri deželnozbornskih volitvah l. 1889. — toda narod češki izrazil je s tem samo nezadovoljnost svojo z nepotrebno popustljivostjo staročeskkih poslancev ter ni grešil proti državnim interesom čisto nič, Lichtensteinov predlog je pa viden izraz, da mrze klerikalci kulturo in napredek in da postavljalo nad državne potrebe hijerarhične svoje interese.

Klerikalne frakcije nestrpnost in bojevitost z jedne strani, odločno postopanje Mladočehov z druge, to sta torej uzroka, da se je grof Taaffe začel pogajati z največjimi svojimi nasprotniki, da jim je gladil pot do upliva in veljave in sad tega približevanja so bile Dunajske punktacije, proti katerim se je dvignil ves češki narod. Plenerju pa še vse to ne zadošča. Grofa Taaffea izjava, da se bode držal usrednjih punktacij, da ne popusti od nemškega uradnega jezika, odpust Dunajevskega, — krvočelnemu Plenerju je to vse prejemale in ginljiva, srce pretresajoča je tožba njegova, da Nemci, vzlic temu, da so največja stranka v državni zbornici, ne morejo sestaviti večine sami iz sebe, da vlada proti njih v najvišjih krogih globoka nezaupnost, da se javljajo celo tendencije in težnje sestaviti zopet staro večino s pomočjo katere se je grof Taaffe ognil tolikim političnim plitvinam in pečinam, in konečno, da vlada ne podpira stabilnega grupovanja strank.

Kar se dostaje Plenerjeve pritožbe gledé stabilnega grupovanja strank, vidi se nam, da jo je premeteni mož navlaš v nekako naivni obliki iznesel pred svoje volilce, kajti ne zdi se nam verjetno, da bi vodja nemški stanki ne vedel, da je grofa Taaffea državniške spretnosti alfa in omega baš to, da kolikor mu je mogoče ovira vsako stabilno grupovanje strank, da jih celo slabi in cepi, kajti nejasne strankarske razmere so najboljša če ne jedina opora njegovi vladi, so ono čarobno sredstvo, s pomočjo katerega se je vzdržal toliko let na ministerskem fauteuil-u.

Za izpremembo uplel je gospod Plener v svoje poročilo tudi kratko in kar najmanj karakteristično in zanimivo kritiko narodno-gospodarskega delovanja poslanske zbornice a se hitro zopet povrnil na po-

Kakor priroda, je tudi prošlost tega otoka zelo zanimiva. Leta 1505 vozil se je tod Don Pedro de Mascarengos, ter kar na krat zapazil pred soboj otok, ki ga do tedaj zemljepisci niso poznavali. Don Pedro polastil se je odkritega otoka Mavricija v imenu kralja portugalskega. Portugalci niso potoka nikdar dejanski v posesti imeli, vzlic temu, da Don Pedrovega odkritja niso razglasili; pač pa so prepeljali na otok mnogo prašičev in jelenov ter obilo kuretnine, kar je vse zelo dobro uspevalo.

Leta 1598 plule so tri nizozemske ladije v tem delu velikega oceana in v drugo odkrile lepi otok Mavricij. Ladije so bile namenjene v Batavijo, a ker jih je nevihta speljala s pravega pota in jim je že nedostajalo živeža, iskali so kak otočič, da bi se preskrbeli z najpotrebnejšimi stvarmi vsaj za silo. Slučaj zanesel jih je pred otok Mavricij. Le-tu so našli obilo dodlosov, že prej omenjenih ptičev, ki so bili povsem krotki. Nizozemci napolnili so svojih ladij kašče s tečnim mesom ter sploh tako divje pobijali te ptiče, da je že pet let pozneje neki nizozemski trgovec poročal v svojo domovino, da so dodlosi zelo reški. Nizozemci nasadili so tudi različne rastline, ki so vse kaj dobro uspevale ter svojemu vladarju Moricu Nassauskemu na čast imenovali odkriti otok: Mavricij. (Dalje prih.)

litiško polje ter se baval z ono stranko, ki mu je najbolj zoperna, z Mladočehi. Naglašal je, da je naš notranji položaj povsem podoben položaju, kakor je bil pred dvajsetimi in tridesetimi leti ter očital Čehom, da hočejo ustanoviti neodvisno češko državo, kateri bi bila priključena tudi Morava in Šlezija, da namerjajo odstraniti sedanjo ustavo (katero so Nemci zase tako prikladno prikrojili) in jo izpremeniti v federalistiškem zmislu, da so sovražniki dualizma in nemškega državnega jezika, da klepljejo celo naklepe proti zvezi z Nemčijo ter demonstrujejo za Rusijo in Francijo, in dal konečno globokemu in patrijotičnemu svojemu gnevu duška s klasiškim zagotovitvilo, da bi izpolnitev čeških želja prouzročila prevrat državnega reda kakor leta 1871.

Da je Plenerjevo sklepanje sofistično ter da nikakor ne izvira iz premis, ki smo jih naveli, tega pač ni treba posebe dokazovati, njemu tudi ni do tega, da to dokaže, nego zadošča mu, da ima povod klicati Nemce na boj. Napoved Plenerjeva, da bodo Nemci v bodočem zasedanji deželnozbornskem z vso odločnostjo terjali izvršitev Dunajskih punktacij, ter tudi v državnem zboru skušali definitivno rešiti parlamentarno situvacijo, je bojni klic, ki ne bode ostal brez primerne odmeva.

„Razmere so dozorele v toliko, da bi se lahko začela nova doba notranje politike“ — s temi besedami končal je Plener svoje poročilo, ter izrazil s tem upanje, da dobe on in tovariši njegovi v kratkem vodstvo države v roko. — Smelo bi bilo trditi, da so Plenerjeve nade za bodočnost jalove in nične, obratno, prav lahko je mogoče, da se umakne grof Taaffe možem Plenerjevega mišljenja, a gotovo je, da se bodo v tem slušaji zbrali vsi avstrijski Slovani pod narodno zastavo, da bodo tako vlado pobijali z vsemi sredstvi, in gotovo je tudi, da bodo zmagali, kajti dandanes je sicer marsikaj mogoče, narodov uničiti pa ni več mogoče.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 14. septembra.

Potovanje cesarjeve na Češko.

Program, ki se je oficijelno določil za bivanje Nj. Veličanstva cesarja v Pragi, vevale, da bode cesar dvakrat obiskal razstavo in ogledal najvažnejše češke in nemške zavode. Za dan 27. septembra je določena avdienca vseh okrajnih načelnikov Češke pri cesarji in se je bodo udeležili načelniki okrajnih zastopov obeh narodnostij.

Razpor mej Dunajskimi socijalnimi demokrati.

Mej socijalnimi demokrati na Dunaji nastal je razpor, vsled katerega je bil izključen iz stranke delavski vodja Hanser, ki je bil ob času zadnjih državnozbornskih volitev postavljen za kandidata socijalnih demokratov v dveh Dunajskih okrajih. Dalje se je sklenilo, da njegov list „Volksprese“ tako dolgo ne velja kot glasilo stranke, dokler Hanser ne odloži uredništva. V vsem tem so menda mero-dajna osobna nasprotstva mej Hanserjem in vodjo socijalistične stranke dr. Adlerjem, ki tekmujeja mej saboj za prvenstvo v vodstvu stranke.

Vnanje države.

Novo rusko posojilo.

Iz Pariza se poroča, da se bode novo rusko posojilo sklenilo še le koncem meseca oktobra, ker se je mej ruskim finančnim ministrom in banko Credit Lyonnais določil rok za emisijo na dan 6. oktobra. Posojilo znaša 600 milijonov frankov in se bode obrestovalo po 3% v zlatu. Akopram se bode vršila emisija tudi na drugih borsah, bode se je v prvi vrsti udeležil le francoski kapital ter tako pokazal svoje zaupanje v Rusijo in zahvalnost na Kronstadske manifestacije.

Dardanelsko uprašanje.

Še vedno čitajo se po časnikih najbolj fantastične kombinacije o znanih dogodkih v Carigradu. Hamburški „Correspondent“ n. pr. pravi, da je postopanje Rusije v tem uprašnji le prvi korak, da se Rusija polasti Carigrada. Rusija hoče le ustvariti precedenčni slučaj, da pri prvi jednaki priliki reši orijentno uprašanje z jednim udarcem. Dalje pravi ta list, da ima Rusija v Črnem morji dovoljno število parobrodov, da lahko ukrea v 24 urah 30.000 mož s potrebnimi topovi ter ž njimi napade Carigrad. Avstrija da je baje svarila Turčijo, toda zaman.

Društvo za naseljevanje židov.

Angleški list „Times“ prijavlja pravila novoo-sonovanega društva za naseljevanje židov. Glavnica znaša 2 milijona funtov šterlingov v 20.000 delnicah po 100 funtov. Sedem podpisateljev pravil, mej njimi baron Rothschild, vzemo vsak po jedno delnico, baron Hirsch vzame jih 19.990. Glavni sedež društva bode v Angliji in bode društvo po-

speševalo izseljevanje židov iz vseh taci krajev, kjer jih preganjajo. Posebno bodo v raznih krajih severne in južne Amerike osnovali kolonije za narodnogospodarske, trgovinske in druge namene.

Boj proti šolam v Belgiji.

Ultramontanska vlada v Belgiji pričela je boj proti ljudskim šolam. Število občin, v katerih od leta 1884. ni več nobene državne šole, je blizu 500, in to še ne zadostuje klerikalcem, katerih listi javljajo, da je minister notranjih zadev in pouka podpisal celo vrsto ukazov, s katerimi se dovoljuje občinam, da smejo razpustiti jedino šolo, da prihranijo stroške za nje vzdrževanje. Učiteljem, kateri imajo po zakonu iz l. 1884 pravico na čakalino 1000 frankov na leto, odtega se ta vsota. Za to se pa množé samostanske šole kakor gobe po deževji in narašča vedno njih število.

Dopisi.

Iz Žužemberka 11. septembra. [Izv. dop.]

Žužemberk je postal v novejših časih slaven trg, kraj, kjer se dokaj znamenitega pripeti. Kaj bi pa ne, saj se nikjer ne morejo ponašati s tako lepim in znamenitim ptičem, kakor ga imamo v nas. Saj ga poznate, g. urednik! Čudno je le to, da je dokaj ljudij tukaj, ki nikakor nočejo priznati zasluga tega ptiča. V laseh sta si namreč dve stranki; jedna trdi, da je Žužemberk postal znamenit radi Ščinkovca, drugi pa, da Ščinkovec radi Žužemberka. Obe imata prav. Žužemberk je bil znamenit že pred Ščinkovčevim dohodom radi gospoda, ki z mezincem gospoduje in vlada v fari in občini, ter svojim faranom prav po svoje uro navija; pošteno zaslovel je po širnem svetu vender še le s prihodom Gustelnovim. Dosedaj smo mi z Višnjegorci nekako tekmovali, da, še prekosili so bili nas s svojo modrostjo, ker jim nismo znali piskra „narobe“ obrniti. Koje ga so imeli oni zakrpati, a sedaj so daleč zastali. Kako to? uprašali bodete radovedno. No, kje pa je bil 8. septembra t. l. shod „Katoliškega političnega društva“, ali v nas ali v Višnji gori? Da, Višnja gora s svojimi vernimi in nevernimi ovčicami se od sedaj naprej z nami nikakor meriti ne bode zamogla, saj s tako slavnim dnem, kakor smo ga zabeležili mi pretekli torek v kroniko Žužemberško, se ona nikakor ponašati ne more. Išče naj ga po svoji slavni kroniki sedanjih in preteklih daj, a zaman jej bode ves trud. S takim slavnim dnem ponašati se moremo le mi, mi ki z račje lupine pijemo in v božjem strahu živimo, živimo tako, da so še kolovodnje „Katoliškega političnega društva“ z g. Gregoričem vred z nami zadovoljni, ko je vender obče znano, da ti gospodje ne kažejo vsakej malenkosti svoje zadovoljstvo. Moramo jim torej pač prav po volji biti, da so nas v torek toli osrečili, ter se nam skazali toli milostne. — Že v nedeljo pred Malim šmarnom oznanjevali so gg. župniki in kapelani raz prižnico o velikem pomenu „Katoliškega političnega shoda“, ter so ljudi v krški in temeniški dolini spodbujevali, udeležiti se tega znamenitega shoda v obilnem številu. Že dopoldne slavnega dne oznanjevala je raz žužemberški farovž rumeno-bela zastava, kaj slavnega se bode vršilo popoldne; slovenska zastava pokazala je pa še le popoldne svoje sramežljivo glavico raz visoko lino zadnjega farovškega trakta, kakor da bi hotela reči: „Poglejte, naprej drugi, potem dolgo nič — naposled še le jaz. Okolu 12. ure napominanega dne pripeljal se je generalisimus g. kanonik Klun, oblastno sedeč v lepem vozu, nekaj uric pozneje pa njegov „štab“, obstoječ iz gg. Žitnik, Povše, Gregorič. Ko je od daleč in blizu pripeljalo se kaci 7 četovodij, okoli 250 vernih poslušalcev, (mej njimi skoraj polovico nevolilcev), otvoril je g. prvomestnik na hodniku lepega žužemberškega farovža zborovanje. Na to poprime besedo deželni poslanec gosp. Ig. Žitnik, ter ljudem razklada na dolgo in široko o deželnih dohodkih in izdatkih. Da se je spodtikal tudi nad sedanjo šolo, to je itak ob sebi umevno. Otroci na kmetih se vse preveč uče, dovolj bi bilo jih poučevati v verouku, branji, pisanji in nekoliko računstva. — Anžokov gospod govorili so kaj lepo o državnem zboru in njega delovanji, ter o državnih dogodkih in troških. Tudi ta gospod pobrakali so nekoliko po brezverski šoli ter obljubili poslušalcem, da priborijo jim s svojimi somišljeniki prej ali slej versko šolo; pristavili so pa s kislim obrazom, da je sedaj za tako šolo še malo upanja. Gosp. dr. Gregorič in tudi naš Gustelj razmrcvarila sta liberalne liste zlasti „Rodoljuba“ priporočevaje navzočnim, okleniti se „Domoljuba.“ Predno se je zborovanje zaključilo, povedal je navzočim neki gospod (mislim

da Klun) mično basen od ovac in volkov, ki so se skupaj na pašniku pasli. Volcje so jih nadlegovali, a psi, ovčji čuvaji, so volke srdito odganjali. Naposled svetujejo volcje ovcam, da naj pse odpode, potem se bodo lahko mej saboj sporazumeli. Mična basen to! Gosp. M. Taučar, župnik žužemberški, zahvalil se je, da si je zbralo vodstvo „Katoliškega političnega društva“ ravno Žužemberk za volilni shod, na kar je prvomestnik zaključil zborovanje s trikratnim „živio“ na sv. Očeta in našega presvetlega cesarja. Ljudstvo se je potem okoli 6. ure mirno razšlo. Koliko so zanimivih govorov razumeli, ne vem, a mislim, da je bila prav umestna kritika neke male deklice, ki je rekla: „Samo trije gospodje, drugi so pa sami kmetje“.

Z Žilpolj pri Celovci 10. septembra. [Izv. dop.] V nedeljo dne 6. t. m. popoldne, ko ste se kranjski, primorski in štajarski Slovenci „grlili“ z brati Hrvati tam doli v kraljevskem Zagrebu, naučevali so tudi nas zaspane Korošce in to v preprosti kmetijski hiši z bodrečimi govori trije različni „bratje“ slovenski: Korošec, Kranjec in Štajarec. Imela je namreč isti dan naša podružnica družbe sv. Cirila in Metoda svoje prvo zborovanje, katero se je navzlic preneugodnemu vremenu izvršilo jako povoljno, da je vredno o njem izpregovoriti dve, tri besede.

Ob treh popoldne so pozdravljali grmeči topovi prihajajoče goste, da je odmevalo od „Žingarič“ tja preko do Celovca. In prišli so na zborovanje naše naslednji gospodje: domači naš župnik Čemer, Lipe Haderlap s svojo soprogo iz Celovca, potem Franjo Colarič, orgljarški mojster iz Borovelj in pa Vatroslav Holz, potovalni uradnik banke „Slavije“, tem so se še pridružili še nekateri dijaki.

Ko je podružnični načelnik g. Prosekar, inteligenten posestnik na Plešivcu, pozdravil častite goste in zbrane podružničarje, oglasil se je na željo g. Haderlapa Ljubljanski gost, g. Holz, kateri nam je v krepkem svojem govoru razkladal povod in namen družbe sv. Cirila in Metoda. Pripovedujoč nam iz življenja imenovanih apostolov slovanskih, koliko sta morala prebiti sumničenja in preganjanja zbok tega, ker sta našim pradedom oznanjevala sveto blagovestje v slovanskem jeziku, zlasti pa, ker sta bogoslužne obrede opravljala v milozvočni slovenščini, pozivljaj nas je govornik, da naj istotako tudi mi Slovenci čuvamo in branimo te najdražji nam svetinji, kateri sta nam prinesla sveta brata solunska, to je: sveto krščansko vero in pa presladki jezik slovenski, kajti, dejal je s posebnim naglasom, ako zavržemo posvečeni svoj jezik, v katerem nas je mati učila moliti, odpremo tudi svoje srce pogubljenemu neverstvu, z nemščino namreč nam hočejo upihiti sovražniki naši ta dva plamena ob enem: kdor zataji te lesno roditeljico svojo, ta se izneveri ponajveč tudi duševni materi, sveti cerkvi...

Na to nas je g. Lipe Haderlap v poljudnem, povse poučljivem govoru opozarjal na raznovrstne nevarnosti, katere prete naši narodnosti ter gmotni in duševni blaginji naši po prezaupljivem občevanju s presebičnimi, rezuzdanimi in brezverskimi meščani Celovškimi. Povedal nam je pri tem nekoliko prav živobojnih vzgledov, kam zabrede kmet, ako se preiskreno brati z mestno gospodo, da bi bilo želeči, da nam svoj govor priobči v kakšnem časopisu.

In tretji govornik, g. Franjo Colarič, združil je govora svojih predgovornikov v skupno celoto ter na njuni podstavi razvil svoj govor nekako takole: „Danes smo tukaj trije govorniki, trije različni sinovi jedne matere: g. Lipe, Korošec, predragi nam Ljubljanski gost pa Štajarec in jaz rodod Kranjec. In ker sta vrla moja brata govorila vsak v svojem zmislu, prvi o krščanski veri, drugi pa ob upanju v lepšo bodočnost našo, pridružil sem jima jaz z zdravico preblaženi krščanski ljubezni. Troje nas je danes tu različnih bratov jedne ter iste matere Slovenije, troje imamo tudi božjih krepostij in te so: vera, upanje in ljubezen... V poslednji dobi naglašja se prečestokrat vera, vera in zopet le vera. Jaz pa pravim: Ne samo vera, živa krščanska vera, temveč tudi tolažilno upanje, zlasti pa goreča in oblaževalna ljubezen krščanska — vseh troje teh božjih hčerk, teh trojedinih sestic nebeških združenih v skladnem sporazumljenju, mora resnično rešiti, osrečiti in vzveličati vse človeštvo! Zatorej povzdignem čašo ter zakličem: Čuvajmo sveto krščansko vero, katero sta nam prinesla sv. Ciril in Metod;

gojimo pa tudi Bogu udano upanje v lepšo bodočnost, katero želimo vsem sinovom matere Slovenije; naposled negujmo pa še posebno iskreno bratovsko ter pravo krščansko ljubezen in prepričan sem, da bomo srečni na tem in onem svetu!“

Burno odobravanje pritrjevalo je dolgo temu uprav poetičnemu govoru in gospod župnik Čemer zahvalil se je vsem trem govornikom z ginjenim glasom.

Ko se je občna naukušnost nekoliko polegla, zapeli so čili naši mladeniči nekoliko slovenskih pesmij, katere sta večša Prosekarjeva brata spremljevala na citrah. Tu se je pevcem pridružil tudi veseli naš popotni gost iz Ljubljane ter nam zapel raznovrstnih pesmij, slovenskih in hrvatskih, kakoršnih še mi zapuščeni Korošci nismo slišali nikoli!

In tako smo se radovali pozno v noč ter se razšli s prepornimi srci — „do veselega svidenja!“

Domače stvari.

— (Društvo „Pravnik“) napravi prihodnjo nedeljo, kakor smo že poročali, izlet v Sežano. Iz Ljubljane bodo udeležniki odhajali jutraj ob 6. uri s kurirnim vlakom ter dojejo v Sežano ob 1/2 9. uri, ob enem z isterskimi pravniki. Tu pričakajo ostalih primorskih udeležnikov, ki pridejo v Sežano z brzovlakom ob 9 1/4 uri jutraj. Ob 10. uri odpeljejo se vsi na voze v Lipico ter obiščejo tudi znamenito Lokavsko jamo. Ob 2. uri popoldne je skupni obed v Sežani v gostilni gosp. župana Mahorčiča in sicer, če bode vreme ugodno, na privatnem vrtu, kateri blagovoljno prepusti gosp. župan. Kasneje bode še razgledovanje po prijazni Sežani. Zvečer odidejo izletniki v Ljubljano ob 9. uri, proti Trstu in Gorici pa ob 7 3/4 uri. Na ta izlet povabljeni so vsi društveniki, a dobrodošli so tudi drugi gostje iz pravniških krogov. Zanimanje zanj je veliko in oglasilo se je že mnogo udeležencev. Nadaljna oglasila vsprejema iz Kranjske in Štajerske društveni tajnik dr. Majaron v Ljubljani, iz Primorske pa dr. Gregorin, odvetnik v Sežani.

— („Glasbena Matica“) Učenci, ki žele ustopiti v šolo „Glasbene Matice“, zglase naj se dne 18. in 19. septembra t. l. od 4—6 ure popoldne in dne 20. septembra t. l. od 10—12 ure dopoldne v šolskih prostorih (Gospodske ulici, knježi dvorec II. nadstropje), kjer se bode vršilo upisovanje. Poučevalo se bode v igri na klavirji, gosli in na raznih drugih instrumentih, v petji, teoriji in harmoniji. V glasbeno šolo vsprejmo se samo otroci udov „Glasbene Matice“. Učnina za 1 učenca znaša 1 gld. 50 kr. na mesec, upisnina 1 gld. in društvena udnina 2 gld. za vse leto, katere zneske uplačati je takoj po vsprejemu.

Odbor.

— (Za posebni vlak v Prago) dne 21. septembra t. l. delajo se obširne priprave. V tukajšnji potovalni pisarni Jos. Pavlina dobivajo se že vozni listi, prospekti vožnje in Praških slavnostij ter se tudi lahko naroči na stanovanje in listke za gledališče itd. Že tretji dan po prihodu tega vlaka v Prago začnejo se cesarske slavnosti, za katere se delajo velikanske priprave. Z voznim listkom dobi se ilustriran obris Praške razstave brezplačno.

— (Hymen.) Danes poročil se je g. Vilko Pollak, inženier, zdaj v Trientu na Tirolskem bivojoč, rodod iz Tržiča, z gospodično Pavlo Smolej, hčerjo c. kr. šolskega nadzornika v p. Čestitamo!

— (Dolenjska železnica.) Na podlagi potrjenega zakona o garanciji dežele kranjske za Dolenjske železnice in na podlagi zakona, vsprejete v državnem zboru, pričelo je trgovinsko ministerstvo obravnavati z deželnim odborom kranjskim in z konsorcijem za zgradbo železnice. V kratkem se je nadejati najvišje koncesije za zgradbo teh železnic. Glavna proga Ljubljane — Trebnje-Novomesto ima 82.5 km., stranska proga iz Grosuplje v Kočevje pa 49 km, skupaj torej 131.5 km. Država da subvencijo 2 1/2 milijonov gold., ki se bode pričela izplačevati 1. 1893 v 5 letnih obrokih po 500.000 gld. Ostalih 7 1/2 milijonov goldinarjev (zgradbeni stroški se namreč proračunani na deset milijonov goldinarjev) se bode dobavilo z izdajo 4proc. prioritetnih obligacij, in prioritetnih delnic s 4proc. zamudno dividendo in z izdajo glavninskih delnic, katerih morajo intereseti prevzeti

najmanj za 600.000 gld. Državni zaklad se vender sme obtežiti s tem na noben način.

— (Deželna razstava Goriška) otvorila se je slavnostno v soboto popoldne. Kot zastopnik vlade bil je prisoten namestnik vitez Rinaldini iz Trsta, razven tega mnogi dostojanstveniki, uradniki in župani z dežele. V imenu kmetijske družbe kranjske bila sta navzoča: predsednik cesarski svetnik Murnik in tajnik Pirc. Deželni glavar grof Coronini imel je popoldne slavnostni govor, na kar je namestnik razstavo proglasil odprto. Razstava, prirejena v proslavo 125 letnice kmetijske družbe goriške, nabaja se sredi mesta, na prostoru poleg velike vojaške založnice, in je razdeljena v 12 oddelkov: 1). Zemljestanstvo in poljezanstvo, 2). orodje, stroji in druga oprava, 3). Naravni zemljiščni pridelki in njih surovi izdelki; 4). vina, žganja in kisi; 5). domače živali, 6). pridelki živinoreje in koristnih živalij, 7). kmetijski in kmetijsko-obrtnijski pripomočki; 8). gozdarstvo in gozdarske obrti; 9). živinozdravilstvo; 10). izdelki kmetijskih domačih obrtnij; 11). razne kmetijske stavbe; 12). pouk v kmetijstvu in dotičnih obrti. Gledé kmetijskih strojev in orodja in za vse kmetijske in kmetijsko-obrtnijske pripomočke je razstava mejna rodna, za vina, žganja, kise, ribarstvo, živinozdravilstvo, podkovarstvo in za kmetijski pouk avstrijska, za vse druge stroke in predmete pa deželna, in v tem oziru pristna slika najlepšega in najboljšega, kar goriška dežela premore, kar se prideluje na polji, v vinogradih, v gozdu. Lepa je razstava, ukusno razvrščena in okrašena, zatorej naj naši rojaki nikar ne zamude posetiti solčno Gorico in lepo razstavo, o kateri bomo še obširneje govorili.

— (Pozabljen denar.) Dne 14. avgusta pozabil je neznan kupčevalec v pisarni pivarne bratov Kozlerjev svoto denarja. Ker se do danes še nihče ni oglasil za te pozabljene novce, se s tem pozivlje izgubitelj, naj se oglaš v gori imenovani pisarni, kjer se mu bode izročila dotična izgubljena vsota.

— (Redka naravna prikazen.) Pri postajici na Črnučah stoji mala jablana, katera sedaj že cvete četrtkrat. Prvič je cvetela maja meseca in rodila debela jabolka, katerih sedaj ni več na drevescu. V drugič je cvetela julija in vidijo se na drevescu kot oreh debela jabolčka. V tretjič je cvetela v avgustu in vidi se kot lešniki debel sad in sedaj v sredi septembra ima četrto cvetje. To je gotovo redka naravna prikazen.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Budimpešta 13. septembra. Pri delih ob uravnavi soteske pri železnih vratih razletela se je v zrak amerišanska vrtna ladija. Dva delavca bila sta raztrgana v drobne kosce. Dva druga na kopnem bila sta tudi ubita in je mnogo ranjenih. Sreča je bila, da se ni unel na ladijo privezan čoln z dinamitom, ker bi bilo to prouzročilo neizmerno veliko nesrečo.

Beligrad 13. septembra. Grška vlada dovolila je za vsprejem srbskih dijakov v Atenah vsoto 15.000 frankov.

London 13. septembra. Peterburški dopisnik „Times“ javlja, da je za mesec april bodočega leta napovedana splošna mobilizacija ruske vojske, da se praktično poskusi nova vojna organizacija. Pogodbe z železnicami in za dobavo vojnega materiala so se baje že sklenile.

Novi Jork 13. septembra. Dekret Čilenske junte prizna srebrne in papirne novce Balmacedove, kar je vzbudilo občno zadovoljnost. Banke so se zopet odprle in promet se zopet pričel.

Bistrica 14. septembra. Rumunski vojni minister Lahovary dospel popoldne, da pozdravi avstrijskega cesarja in se podal s svojim pobočnikom v stanovališče. Potem ga vsprejel cesar in pozval k dvornemu obedu.

Carigrad 14. septembra. „Constantinopol Agence“ javlja iz kompetentnega vira, da je govorica, da je Kiamil paša predložil Sejkülislam prošnjo s 40 podpisi za odstavljenje sultana, popolnoma izmišljena, istotako verzija, da je iznenadno ugašenje plina v Ildiskiosku in po njem prouzročena razburjenost v zvezi z zadnjo ministersko sprememba. Niti zarote ni bilo, niti se je je kdo bal.

Loterijske srečke 12. septembra.

Na Dunaji: 4, 20, 15, 62, 49.
V Gradci: 13, 43, 47, 60, 84.

Dunajska borza

dné 14. septembra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	gld.	gld.	gld.
Papirna renta	90 95	—	91 15	—
Srebrna renta	90 85	—	91 —	—
Zlata renta	109 75	—	109 80	—
5% marcna renta	102 10	—	102 10	—
Akcije narodne banke	1008 —	—	1009 —	—
Kreditne akcije	278 50	—	279 25	—
London	117 20	—	117 15	—
Srebro	—	—	—	—
Napol.	9 30	—	9 28	—
C. kr. cekini	5 58	—	5 58	—
Nemške marke	57 57 1/2	—	57 52 1/2	—

Zahvala.

Za mnoge dokaze srčnega in tolažilnega so-
čutja ob boleznih in smrti gospe

Barbare Valente roj. pl. Pilbach

za obile prekrasne vence, mnogobrojno udeležbo
pri spremljevanju k zadnjemu njenemu počitku,
izrekajo odkritosrčno in najiskrenejšo zahvalo
vsem p. n. ranjke prijateljem in znancem

(760)

žalujoči sorodniki.

V Ljubljani, dne 13. septembra 1891.

Dva dijaka

(763)

vsprejme v stanovanje in hrano mestni učitelj v Florijanskih ulicah št. 31, II. nadstr.

Šolske knjige

za vse srednje in ljudske šole, vse

šolske potrebščine

namreč pisalne, risalne, slikarske itd.

dobiti je dobro in ceneno pri

J. GIONTINI-ju

Mestni trg št. 17. (752—1)

Od pluga do krone.

(745—2)

Francoščino in angleščino

poučuje

(758—1)

Ana Bold, Sv. Petra cesta št. 27.

Ljubljancanka!

Ona gospodičina, ki se je vozila iz Zagreb-
ške razstave dne 9. septembra dopoldne v Ljub-
ljano in bila mej vožnjo opazovana od dveh go-
spodov, naj vsprejme pismo „poste restante“ v
Ljubljani pod imenom zadnje stacije, kjer smo se
ločili in zadnji pozdrav dali.

(751—1)

KAROL TILL

Ljubljana, Špitalske ulice 10.

Poslovne knjige, kopirne knjige, knjige
beležnice. Izboren vez, najboljši papir,
čedno in ukusno z natančnimi linijatu-
rami, ceneno. Biblorhapes (priprava za
sešivanje pisem). Zapisne in skrilne knjige,
beležnice, folijo knjige, ozke priročne knjige,
glavne knjige, knjige v četrtinki, knjige
kazalnice.

(456—15)

Knjigarna

Jg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

Kongresni trg št. 2 Ljubljana Kongresni trg št. 2

priporoča svojo

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in v vnanjih zavodih, zlasti c. kr. veliki gim-
naziji in c. kr. nižji gimnaziji, c. kr. veliki realni in c. kr. moškem
in ženskem učiteljski tukaj, privatnih šolah ter ljudskih in me-
ščanskih šolah uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah, broširanih in v trajnih šolskih vezih,
po najnižjih cenah.

(765—1)

Stev. 449.

(753—1)

Začetek mestnih ljudskih šol.

Na mestnih ljudskih šolah Ljubljanskih, in sicer: na I. in II.
mestni petrazredni deški ljudski šoli, na mestni nemški deški ljudski
šoli, na mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu, na dekliški šoli v uršu-
linskem samostanu in na mestni nemški dekliški ljudski šoli se začne
šolsko leto 1891 92.

v petek 18. dan septembra 1891. 1.

Upisovanje bivših in vsprejemanje novih učencev in učenk
se bode vršilo 16. dan septembra, in sicer:

Za I. petrazredno deško ljudsko šolo v šolskem poslopji v Polj-
skih ulicah, za II. petrazredno deško ljudsko šolo v šolskem poslopji
na Cojzovi cesti, za nemško deško ljudsko šolo v Mahrovi hiši na
cesarja Josipa trgu št. 12 (pri tleh na levo), za dekliško šolo pri
sv. Jakobu v redutnem poslopji, za uršulinsko šolo v uršulinskem
samostanu; za nemško dekliško šolo v Špitalskih ulicah št. 10 (kre-
sija) v I. nadstropji.

C. kr. mestni šolski svet Ljubljanski

7. dan septembra 1891.

„THE MUTUAL“.

Največji finančni zaved na svetu.

Največje in najbogatejše društvo za zavarovanje na življenje.

Ustanovljeno zgol na podlagi vzajemnosti leta 1842.

Garancijski zaklad iznaša 762²/₃ milijonov frankov.

Ta zaklad je za več nego 150 milijonov frankov večji od zaklada katerega koli zavarovalnega
društva na svetu. Od leta 1843 plačalo se je zavarovancem

(762—1)

1600 milijonov frankov

in sicer 436 milijonov kot zavarovancev deleže od dobitka. Ta rezultat je, primerjan uspehom drugih zavarovalnic,

dvakrat večji.

Glavno ravnateljstvo za Avstro-Ogersko: na Dunaji, I., Lobkowitzplatz 1.

Glavni zastopnik za Kranjsko:

ALOJZIJ LENČEK, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 5.